

HISTORIJSKI INSTITUT U DUBROVNIKU

I. Historijat Instituta

Historijski institut u Dubrovniku osnovala je Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti u Zagrebu odlukom svog Predsjedništva od 17. svibnja 1949. god. Međutim ideja osnivanja jedne takve naučne ustanove znatno je starija. Još prije rata naše najviše naučne ustanove, Akademije, i iskusniji naučni radnici, isticali su potrebu jedne naučne ustanove takve vrste u Dubrovniku. Tako već 1928. godine dr. Jorjo Tadić u časopisu »Nova Evropa« knj. XVII. člankom: »Dubrovnik u prošlosti i sadašnjosti« i u reviji »Dubrovnik« br. 2. (april 1929. god.) i br. 9—10. (novembar - decembar 1929. god.) člankom: »Dubrovački arhiv i njegovo uređenje«, odnosno »Još o dubrovačkom arhivu«, zalaže se za osnivanje Historijskog instituta u Dubrovniku, zapravo za pretvaranje postojećeg Državnog arhiva u jedan Historijski institut. I doista naučna građa koja se nalazi u Dubrovniku to iziskuje. Ono što se je propustilo učiniti prije rata, to je nakon oslobođenja ostvarila Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti osnovavši ovdje svoj Historijski institut. Narodni odbor grada Dubrovnika svojim rješenjem br. 6664. od 3. ožujka 1949. god. ustupio je iz fonda općenarodne imovine na upravu i korištenje Jugoslavenskoj akademiji za njezin Historijski institut historijsko-umjetnički ljetnikovac gotičko-renesansnog stila dubrovačkog vlastelina Petra Sorkočevića, sagrađen 1521. god. u Lapadu, skupa sa okolnim vrtovima, parkom i malom stambenom kućom. Akademija je odmah pristupila adaptaciji ljetnikovca. Zgrada je sačuvala svoj raniji vanjski arhitektonski izgled. Unutrašnji raspored i uređaj prostorija također su udešeni uglavnom prema ranijem stanju s uglemom na unutrašnje uređenje starih dubrovačkih vlasteoskih ljetnikovaca. Uređena je također i stambena kuća, koja je znatno proširena i koja služi za smještaj naučnih radnika, koji dozvolom Akademije, a na poziv Instituta, dolaze u Dubrovnik da naučno rade u vezi sa zadacima Instituta. Unutrašnjost glavne zgrade Instituta (Sorkočevićev ljetnikovac) ispunjena je starinskim stilskim pokućstvom, što ga je uprava Instituta uspjela sakupiti u Dubrovniku i tim sačuvala od propadanja i raznašanja. U dvoranama i sobama prizemlja i kata izloženo je nekoliko umjetnina i predmeta starog umjetničkog obrta. U sobama se nalazi namještaj stila Luja XVI., empire-a i biedermeyer-a. Podrobniji opis

zgrade dao je dr. Cvito Fisković u prvom broju Biltena Umjetničkog odjela Jugoslavenske akademije.

II. Ciljevi i organizacija

Prema pravilima Instituta, primljenim na sjednici Predsjedništva Jugoslavenske akademije od 17. svibnja 1949. god. Institutu je svrha da istražuje povijesnu građu u Primorju, osobito u Dubrovniku i na području bivše Dubrovačke republike. Tu svrhu Institut postizava:

- skupljanjem i sređivanjem pisanih i materijalnih povijesnih izvora u Dubrovniku i na Primorju;

- naučnim obrađivanjem i objavljivanjem tih izvora;

- ispitivanjem naših odnosa s drugim zemljama, osobito onim na Sredozemlju;

- držanjem stalnih i povremenih tečajeva i predavanja iz povijesti naše zemlje i o problemima povijesne nauke;

- držanjem sastanaka članova i suradnika Instituta;

- podržavanjem veza s naučnim ustanovama u zemlji i u inozemstvu; suradnjom na povijesnim istraživanjima, pozivanjem domaćih i stranih priznatih učenjaka na rad u Institut, zamjenom naučnog osoblja Instituta s osobljem drugih naučnih ustanova, izmjenjivanjem publikacija, davanjem savjeta i mišljenja u pitanjima koja su u vezi sa zadatkom Instituta;

- spremanjem kadrova za rad na povijesnim naukama;

- pružanjem materijalne pomoći naučnim radnicima u vezi sa zadatkom Instituta;

- objavljivanjem naučnih radova.

Prema istim pravilima Institut je bio neposredno pod općim nadzorom Predsjedništva Jugoslavenske akademije, a njegovim naučnim radom rukovodilo je posebno

Naučno vijeće od pet članova i to po dvojica delegiranih od Jugoslavenske akademije i Srpske akademije nauka, te predsjednika Instituta, koji je po svom položaju član i predsjednik Naučnog vijeća. U prvo Naučno vijeće su ušli:

- dr. Jorjo Tadić, dopisni član Jugoslavenske akademije i Srpske akademije nauka, redovni profesor Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu, prvi predsjednik ovog Instituta, kao predsjednik Vijeća, te članovi:

- dr. Miho Barada, dopisni član Jugoslavenske akademije, redovni profesor Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu;

- dr. Petar Kolendić, akademik Srpske akademije nauka, redovni profesor Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu;

- dr. Mihailo Dinić, akademik Srpske akademije nauka, redovni profesor Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu i

- dr. Cvito Fisković, dopisni član Jugoslavenske akademije, ravnatelj Konzervatorskog zavoda za Dalmaciju u Splitu.

Ovo je Naučno vijeće održalo tri sastanka, od kojih dva u Zagrebu i jedan u Dubrovniku. Na njima je riješavalo o organizacionim problemima Instituta, naučnim zadacima i potrebama, o organizaciji naučnog rada, o spremanju i postavljanju mladih naučnih kadrova, o otkupu knjižnica i arhivalija i drugim problemima.

Članovi Instituta. Pored Naučnog vijeća Institut još ima i stalne članove, naučne radnike, koji se bave povijesnim problemima, osobito proučavanjem povijesti našeg Primorja i Dubrovnika. Članovi su:

- dr. M. Barada,
- dr. Vladislav Brajković, redovni profesor Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu,
- dr. Gregor Čremošnik, redovni profesor Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Ljubljani,
- dr. Mirko Deanović, redovni profesor Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu,
- dr. M. Dinić,
- dr. C. Fisković,
- dr. P. Kolendić,
- dr. Marko Kostrenčić, akademik i glavni tajnik Jugoslavenske akademije,
- dr. Grga Novak, akademik i tajnik I. Odjela Jugoslavenske akademije,
- dr. Dragoljub Pavlović, akademik Srpske akademije nauka,
- dr. Jovan Radonić, akademik Srpske akademije nauka,
- dr. Petar Skok, akademik Jugoslavenske akademije,
- dr. J. Tadić.

Institut je započeo redovnim radom početkom 1950. god., kada je dobio predsjednika i stalne asistente i kada je zgrada Instituta bila donekle osposobljena za rad. Načelnom odlukom Predsjedništva Jugoslavenske akademije od 7. ožujka 1951. god. status Instituta je izmijenjen i rukovodstvo nad njim preneseno na I. Odjel za filozofiju i društvene nauke Jugoslavenske akademije. 27. ožujka 1952. god. prihvaćen je od Predsjedništva Jugoslavenske akademije novi pravilnik o organizaciji i radu Instituta. Po njemu naučnim radom Instituta i dalje rukovodi Naučno vijeće, o čijem će sastavu odlučiti I. Odjel Jugoslavenske akademije. Predviđa se novo tijelo, Savjetodavni odbor Instituta, koga bi izabralo Naučno vijeće. Umjesto predsjednika dolazi direktor Instituta.

Stalno osoblje Instituta. U Institutu sada rade: dr. C. Fisković, kao v. d. direktora; asistenti Instituta: dr. Mirko Zjačić i Marinović Ante za pravnu povijest, Beritić Nada za kulturnu povijest, te Pantić Miroslav i Ivanišin Nikola za povijest književnosti. Administracijom upravlja Plančić Stjepan.

Naučnim radom i upravom u Institutu neposredno rukovodi dr. C. Fisković, kojemu je tu dužnost povjerilo Predsjedništvo Akademije, nakon ostavke dotadašnjeg predsjednika Instituta dr. J. Tadića. Kako

je dr. Fisković, međutim, sa službom stalno u Splitu i tek povremeno dolazi u Dubrovnik, zamjenjuje ga asistent A. Marinović.

Knjižnica. Predsjedništvo Jugoslavenske akademije odmah još prije rada samog Instituta, a poslije Institut sam, otkupili su nekoliko dubrovačkih privatnih knjižnica, između kojih se ističu:

knjižnica Pucić-Gradić-Medini sa 3100 svezaka i 413 rukopisa, ponajviše iz XVIII. i XIX. stoljeća, od kojih 200 Ragusina;

Rafa Androvića, poznatog političkog radnika iz doba pada Dubrovačke Republike, sa 242 sveska i 62 rukopisa iz XIX. stoljeća;

značajna knjižnica poznatog bibliofila i pjesnika iz početka XIX. stoljeća, Ivana Ohmučević-Bizzarro, sa 1166 svezaka rijetkih starih izdanja i rukopisa. Knjige su ukusno i raskošno uvezane, a pored toga imaju i nekoliko bibliografskih napomena samog vlasnika;

Vida Vuletića-Vukasovića sa 1500 svezaka i 74 rukopisa iz prošlog i ovog stoljeća;

knjižnica nasljednikâ pjesnika Petra Hektorovića iz Staroga grada na Hvaru sa 243 sveska, i ostale.

Među knjigama nalaze se i dvije inkunabule, kojih se opis nalazi u zbirci inkunabula izdanja Jugoslavenske akademije.

Knjižnica se stalno povećava otkupljivanjem starih knjižnica koje se još pronadu na terenu i novim knjigama. Za sada broji oko 9500 svezaka. Institut je pretplaćen na 36 raznih domaćih časopisa i novina. Na sjednici od 23. prosinca 1952. god. I. Odjel Jugoslavenske akademije na temelju raspisanog natječaja izabrao je za bibliotekara Instituta Mariju Gyra, diplomiranog pravnika iz Dubrovnika.

Arhiv. Iako u Dubrovniku postoji Državni arhiv, ustanova koja je po zakonu ovlaštena i dužna da sakuplja arhivalije na svom području, ipak je Institut, otkupljujući razne stare knjižnice, došao u posjed znatnog broja rukopisa i ostalih arhivalija većinom literarnog sadržaja. Pored skoro kompletnog arhiva koji je pripadao porodici Hektorović s otoka Hvara i potječe od kraja XV. do XVIII. stoljeća, Institut raspolaže s preko 500 ostalih rukopisa, koji su pripadali starim knjižnicama, što ih je otkupio ovaj Institut. Među dokumentima se nalaze prijepisi književnih djela, spisi privatno-pravnog značaja, razna privatna pisma i sl., a pripadali su istaknutim intelektualcima Dubrovnika. Među rukopisima ističe se vrlo vrijedni i neobično lijepi pergamentni kodeks iz XIV. stoljeća: »Libro negro del Hastarea« — dubrovačka crna knjiga o podjeli zemlje u Astorei, najstarijem području Republike.

III. Naučni rad

U Institutu. Historijski institut u Dubrovniku je vrlo mlada ustanova. Redovni naučni rad Instituta je otpočeo početkom 1950. god. Kao prvi naučni institut Jugoslavenske akademije ove vrsti na terenu daleko od jednog jačeg naučnog centra, Institut je morao tražiti najpogodnije oblike rada pod posebnim okolnostima. Prve godine djelovanja ovog Instituta obilježene su stoga raznim poteškoćama oko stvaranja

stručnog naučnog kadra i organizacije naučnog rada. Trebalo je kadrove tek stvarati i stručno osposobiti za korištenje arhivskih dokumenata, te ih postepeno uvoditi u naučni rad. To je Institut postizavao i još uvijek postizava naučnim sastancima, stručnim tečajevima, praktičnim vježbama i predavanjima. Do sada je održano nekoliko radnih sastanaka. U zgradi Jugoslavenske akademije u Zagrebu održano je 28. i 29. prosinca 1950. god. »Dubrovačko veče«. Uvodnu riječ održao je glavni tajnik Jugoslavenske akademije akademik dr. M. Kostrenčić. Prvi predsjednik Instituta dr. J. Tadić podnio je izvještaj o radu Instituta u 1950. godini. Zatim su održali predavanja: akademik dr. G. Novak: »Borba Dubrovnika i Venecije za skelu«; dr. M. Deanović: »Lični dnevnik Ivana Matijaševića iz XVIII. stoljeća«; dr. J. Tadić: »Društvena struktura Dubrovnika u vrijeme renesanse«; prof. Marijana Gušić: »Uz pitanje dubrovačke čipke«; dr. C. Fisković: »O dubrovačkom gotičko-renesansnom stilu« i arh. Neven Šegvić: »Stvaralački metod arhitekture XV. i XVI. stoljeća u Dubrovniku«. Na sastancima u Dubrovniku održana su slijedeća važnija predavanja: dr. J. Tadić: »Dubrovačka arhivska građa za historiju Beograda od 1521. do 1571. god.«; dr. Viktor Novak: »Naš kulturni doprinos u procesu razvitka srednjovjekovne pismenosti«; dr. Milko Kos: »Historijski razvoj slovenačkih etničkih granica« i Gjorgje Radojičić: »Stare srpske štamparije XV. do XVII. stoljeća«. U okviru proslave Marka Marulića 30. siječnja 1951. god. održao je dr. J. Tadić predavanje: »Dalmacija u Marulićevo doba«, a asistent M. Pantić: Marulićeva »Judita« kao književno djelo. Od javnih predavanja treba istaknuti ono dr. Fiskovića, održano 22. studenoga 1951. god. u Umjetničkoj galeriji: »Estetska analiza dubrovačkih spomenika« i »O kulturno povijesnim spomenicima u Dubrovniku i ostaloj Dalmaciji«, održano mjeseca lipnja 1952. god. u zgradi Instituta rukovodiocima gradskih ustanova i poduzeća u Dubrovniku; književnika Petra Šegedina, održano istog mjeseca: »O umjetnosti«. U podružnici Povijesnog društva Hrvatske održao je asistent A. Marinović mjeseca travnja 1952. god. predavanje: »O razvitku vlasti u starom Kotoru«, a asistent N. Ivanišin istog mjeseca u Pučkom sveučilištu: »Silvije Strahimir Kranjčević«.

Od 18. siječnja do 15. kolovoza 1950. god. na inicijativu Savjeta za nauku i kulturu Vlade FNRJ održan je u ovom Institutu stručni arhivistički tečaj sa završnim ispitom, koji je vodio tadašnji predsjednik Instituta dr. J. Tadić. Na njemu su održavana predavanja iz latinske i ćirilske paleografije s praktičnim vježbama, povijesti naroda FNRJ, pomoćnih povijesnih nauka (diplomatike, hronologije i sfragistike), arhivistike, posebno o dubrovačkom arhivu, dijalektičkog i historijskog materijalizma, političke ekonomije, razvoja državnog i pravnog uređenja zemalja FNRJ, bibliotekarstva, te vježbe iz latinskog i talijanskog jezika. Tečaj je pohađalo i s uspjehom položilo ispit pored troje asistenata ovog Instituta (Beritić, Marinović i Pantić) još i 14 kandidata diplomiranih studenata filozofije i prava, i to iz svih naših Narodnih Republika. Po završenom tečaju kandidati su preuzeli službu u raznim arhivima u zemlji. Tako je Institut, pored toga što je ospo-

sobio troje svojih asistenata za čitanje i korištenje arhivskih dokumenata, stručno osposobio i nekoliko mladih arhivista.

Ljeti 1950. god. Institut je organizirao kratki 45-dnevni paleografski tečaj, koji su pohađali četvorica studenata poslani od Historijskog instituta Jugoslavenske akademije iz Zagreba, Istoriskog instituta Srpske akademije nauka i Istoriskog instituta u Skoplju. Na tečaju su se vršile praktične vježbe iz paleografije u dubrovačkom Državnom arhivu, latinskog i talijanskog jezika. I ovaj tečaj je imao vrlo dobar uspjeh.

Asistenti Beritić i Marinović boravili su god. 1952. svaki po 15 dana u Zagrebu radi stručnog usavršavanja, savjetovanja sa svojim profesorima i korištenja stručne literature. Asistent N. Ivanišin radio je 15 dana u zagrebačkim naučnim ustanovama i knjižnicama te 10 dana u Gradskoj biblioteci u Splitu. Asistent M. Pantić radio je 15 dana u gradskim knjižnicama Splita i Trogira.

U okviru sistematskog objavljivanja povijesnih izvora iz Državnog arhiva u Dubrovniku postavljen je na radnim sastancima kao prvi i glavni zadatak Instituta skupljanje i prepisivanje arhivske građe pisane narodnim hrvatskim jezikom i latinicom za ediciju Instituta »Acta croatica«. Poznato je da je službeni jezik stare Republike Dubrovačke po uzoru onog vremena bio latinski, a kasnije talijanski. Oba ova jezika kao strana bila su, međutim, nerazumljiva većini stanovništva Republike, posebno klasi pučana. Državni notari bili su stranci. Bit će stoga od naučnog interesa da se pokaže kako se i u službenim knjigama Republike ipak upotrebljavao i domaći jezik. Dokumenta na hrvatskom jeziku pisanih latinicom ima dosta u arhivskim knjigama, posebno od XVI. stoljeća dalje. Najviše ih ipak ima, kako izgleda, u seriji »Testamenta«. Zato je ova serija prva uzeta u rad.

Rad u Bogišićevoj biblioteci u Cavtatu. Od kraja 1951. godine asistenti Instituta povremeno rade u Bogišićevoj biblioteci u Cavtatu na sređivanju, odabiranju i prepisivanju važnih pisama iz bogate Bagišićeve korespondencije. Pored bogate biblioteke od oko 20.000 knjiga, od kojih se ističe zbirka Ragusina i zbirke starih rukopisa, u ovoj biblioteci se čuva Bogišićevo dopisivanje sa domaćim i stranim naučnim radnicima sa oko 10.000 pisama. Među pismima se ističu Bogišićevi autografi Kostić Vojnoviću, zatim pisma Karela Kadleca, Nika Velikog i Meda Pucić, Vatroslava Jagića, biskupa Strossmayera, Gjüre Daničića, Franje Račkoga, Ivana Kukuljevića, Tade Smičića, biskupa Dobrile, Milana Rešetara, Konstantina Jirečeka, Luja Vojnovića i drugih. Među rukopisima asistent A. Marinović pronašao je originalni pergamentni kodeks, Zakonski zbornik o carinama Dubrovačke Republike od 1697. do 1746. god.

Ostali naučni rad asistenata Instituta. Pored redovnih dužnosti u Institutu, asistenti imaju i svoje posebne naučne zadatke. Tako dr. M. Zjačić radi na prepisivanju spisa notara Joannesa Qualis iz 1295. do 1307. god. iz Državnog arhiva u Zadru. Asistent A. Marinović proučava carinski sustav Dubrovačke Republike i s tim u

vezi sprema za tisak do sada neobjavljene zakonske zbornike o carinama: »Capitolare della dogana grande« iz 1413. do 1674. god. i onaj pronađen u Bogišićevoj biblioteci. Bavi se proučavanjem dubrovačkih bratovština, te razvitkom vlasti u sredovječnom Kotoru. Asistent N. Beritić proučava kulturnu povijest Dubrovnika XVIII. stoljeća, posebno dubrovačko kazalište i dubrovačke biblioteke XVIII. stoljeća. Prikuplja također arhivski materijal o Franatici Sorkočeviću. Asistent M. Pantić bavi se proučavanjem manje poznatih dubrovačkih pjesnika XVII. i XVIII. stoljeća i dubrovačkog kazališta XVII. stoljeća. Proučava također Bogišićev rad na skupljanju narodnih umotvorina. Asistent N. Ivanišin bavi se proučavanjem pjesnika Gundulića, posebno njegova »Osmana«. Sakuplja građu o manje poznatim dubrovačkim pjesnicima iz kraja Republike. Proučava također građu iz Bogišićeve biblioteke o narodnoj poeziji. Asistenti surađuju sa mjesnom Radio stanicom i tjednikom »Dubrovački vjesnik«. U raznim časopisima i novinama objavili su nekoliko kraćih članaka. Aktivno rade u raznim gradskim naučnim, kulturnim i političkim društvima. Radi upoznavanja dubrovačke prošlosti priređuju kraće naučne izlete sa starijim naučnim radnicima u Dubrovniku u okviru Povijesnog društva Hrvatske.

Rad na terenu. Jedan od važnih zadataka Instituta je svakako i rad na terenu. Svrha je neposredno proučavanje ekonomske, društvene i kulturne povijesti našeg Primorja, u prvom redu područja bivše Republike Dubrovačke. Do sada je Institut poduzeo naučno istraživanje otoka Lopuda i Dubrovačke Župe.

Naučno ispitivanje otoka Lopuda. Ljeti 1950. god. Institut je sastavio naučnu ekipu, koja je sistematski istraživala povijesne, umjetničke i etnografske spomenike otoka. Ekipu su sačinjavali devet naučnih radnika: arheolozi, povijesničari, povijesničari umjetnosti, etnografi, lingvisti i arhitekti sa svojim asistentima i studentima. Ekipu je vodio predsjednik Instituta dr. J. Tadić. Skupljena je obilna građa za posebno izdanje Instituta »Lopudski zbornik«.

Naučno ispitivanje Dubrovačke Župe. U drugoj polovici mjeseca rujna 1952. god. Institut je poduzeo naučno istraživanje Dubrovačke Župe, kao prvi dio predviđenog proučavanja nekadašnje dubrovačke Astareae. Sastavljena je naučna ekipa od 16 naučnih radnika i njihovih pomoćnika i ostala na terenu 15 dana. Ekipu je vodio dr. C. Fisković, v. d. direktora Instituta, a sačinjavali su je naučni radnici uglavnom iz Dubrovnika i nekolicina iz ostale Dalmacije. Sudjelovali su i asistenti Instituta. Institut predviđa za iduću godinu među svoja izdanja i »Zbornik o Dubrovačkoj Župi«, odnosno opširni naučni izvještaj o istraživanju Astareae. To je moguće ostvariti, jer je prikupljeno dovoljno građe. Kraći izvještaj o radu ove ekipe na terenu objavio je asistent A. Marinović u dnevnoj štampi, a nešto opširniji izvještaj dao je za »Historijski zbornik« Povijesnog društva Hrvatske u Zagrebu.

IV. Izdanja Instituta

I pored svih objektivnih teškoća Institut je započeo svojim izdanjima, objavljivanjem arhivske građe. Do sada je izdano:

Zbirka dubrovačkih notarskih dokumenata iz kraja XIII. stoljeća u prijepisu i redakciji dr. G. Čremošnika pod naslovom: »Spisi dubrovačke kancelarije« (»Zapisi notara Tomasina de Savere 1278. do 1282.«), Zagreb 1951. kao prva knjiga zbirke »Monumenta historica Ragusina«.

»Kotorski spomenici« (Monumenta Catharensia) I. knjiga u redakciji dr. Antuna Mayera, sveuč. prof. u m. Gradu su prepisali Androić Mirko profesor, Marinović Ante asistent ovog Instituta i Stipišić Jakov asistent Historijskog instituta Jugosl. akademije u Zagrebu.

U pripremi je:

»Kotorski spomenici«, knj. II., III. i IV. u redakciji dr. Antuna Mayera;

»Anali Historijskog instituta u Dubrovniku«, god. II.;

»Lopudski zbornik«;

»Zbornik o Dubrovačkoj Župi«;

»Poslanički izvještaj Frana Ranjine sa ruskog dvora 1771. do 1774. godine« u redakciji prof. Zlate Mitrović;

»Poslanički izvještaj Jakete Palmotića iz Turske i Italije 1758. do 1776.« u redakciji Radovana Samardžića, asistenta Filozofskog fakulteta u Beogradu.

V. Materijalna i druga pomoć naučnim radnicima izvan Instituta

Juraj Zgorelec prof. u m. iz Dubrovnika i asistent ovog Instituta A. Marinović obavili su o trošku Instituta kolacioniranje s jezične i paleografske strane rukopisa Serafina Crijevića: »Bibliotheca Ragusina«, prvi svezak, što ga je pripremio dr. P. Kolendić. Institut je dao jednokratnu novčanu pomoć za naučni rad u Dubrovniku naučnim radnicima dr. Krunu Prijatelju, ravnatelju Umjetničke galerije u Splitu, dr. Bogdanu Krizmanu, pravnom referentu Državnog arhiva u Zagrebu, Radovanu Samardžiću, te M. Pantiću za kraći rad u arhivima u Beogradu. Na prijedlog Instituta dala je Jugoslavenska akademija u Zagrebu prof. Zlati Mitrović novčanu pomoć za već spomenuti rad o Franu Ranjini.

* * *

Za nepune četiri godine svoga postojanja, odnosno tri godine naučnog djelovanja, Institut je i pored svih objektivnih poteškoća neminovnih kod stvaranja jedne ovakve naučne ustanove ipak započeo uspješnim izvršavanjem svojih zadataka i time opravdao svoje postojanje.

Budući da na Primorju sada ne izlazi nijedan stručni časopis, koji obuhvaća sve probleme naše prošlosti, jer se »Vjesnik za arheologiju i

povijest dalmatinsku« ograničio samo na stari vijek, a »Starohrvatska prosvjeta« ponajviše na arheologiju i povijest ranog srednjeg vijeka, osjetila se potreba da izlazi časopis koji obuhvata sva razdoblja i mnogostranu problematiku, koja se javlja u našoj prošlosti na Jadranu. Stoga će Institut godišnje izdavati svoje »Anale«, nastojeći da tu okupi sve one koji proučavaju prošlost naše zemlje, osobito Primorja koje obiluje neistraženom i neproučenom povijesnom građom.

R é s u m é

L'INSTITUT DES ÉTUDES HISTORIQUES DE DUBROVNIK

En mai 1949, l'Académie Yougoslave des Sciences et des Arts a formé la résolution de fonder son Institut des Études Historiques. Cette nouvelle institution a pour tâche de poursuivre des investigations et des études historiques sur l'énorme matériel à sa disposition sur le littoral, à Dubrovnik notamment, et surtout le territoire de l'ancienne République.

À cette fin, on a aménagé la villa, résidence d'été de style gothico-rennaissance de l'ancien patricien ragusain Petar Sorkočević, construite en 1521 à Lapad, ainsi que les jardins qui l'entourent, le parc et la petite maison d'habitation destinée à héberger les savants qui viennent à Dubrovnik poursuivre des recherches scientifiques entrant dans le cadre des activités de cet Institut.

Le bâtiment principal de l'Institut a conservé, extérieurement, son aspect architectonique initial. À l'intérieur, la répartition des pièces et leur aménagement reproduisent également, aussi fidèlement que possible, l'aspect et l'ordonnance intérieure des résidences d'été des vieilles familles patriciennes de Dubrovnik, les vieux meubles de style qui les ornent sont tous authentiques, et ont été retrouvés à Dubrovnik.

L'activité scientifique régulière de l'Institut a commencé au début de l'année 1950 avec la nomination d'un Président et d'un Conseil Scientifique spécial composé de cinq savants académiciens. En dehors de ce Conseil, l'Institut compte aussi une dizaine des membres collaborateurs scientifiques: professeurs d'université et académiciens, qui se consacrent aux problèmes historiques et en particulier à l'étude de l'histoire de notre littoral, de l'ancienne Raguse et de la République.

À l'heure actuelle, c'est M. Cvito Fisković, membre correspondant de l'Académie des Sciences et des Arts qui est chargé de la direction des travaux scientifiques de l'Institut et de son administration. Cette institution occupe d'une façon stable: 5 assistants, un bibliothécaire ainsi que le personnel administratif et auxiliaire. Elle dispose d'une petite bibliothèque de 9.500 volumes environ, constituée par l'achat et la réunion des quelques collections privées ayant appartenu à des personnalités de Dubrovnik: Pucić-Gradić-Medini, Rafo Andrović, Ivan Ohmučević-Bizzarro; aux héritiers du vieux poète croate Petar Hektorović, de Hvar, Vid Vuletić-Vukasović etc. Parmi ces ouvrages se trouvent des incunables. L'Institut possède aussi des archives constituées par des manuscrits, pour la plupart littéraires, par des documents de droit privé, des lettres privées etc., toutes choses ayant appartenu à des intellectuels plus marquants de la ville de Dubrovnik. Parmi ces manuscrits, le plus remarquable et le plus précieux est un code en parchemin qui date du XIVe siècle: »Libro negro del Hastarea« — le livre noir de Dubrovnik sur le partage des terres dans la région la plus ancienne de la République.

En dehors de son travail régulier et en même temps le plus important: l'étude et la préparation, en vue de la publication, des documents fournis par les riches Archives Nationales de Dubrovnik. L'Institut poursuit aussi ses investigations, sur les lieux, dans tout le territoire de la République (pour le moment), et pense ensuite les étendre au reste de la Dalmatie et du littoral. Jusq'à présent, ont été étudiées, sur les lieux mêmes, l'île de Lopud et la Dubrovačka Župa.

L'Institut a, jusqu'à ce jour, fait paraître les publications »Spisi dubrovačke kancelarije« (Actes de la chancellerie de Raguse) — Zapisi notara Tomasina de Savere 1278-1282. — (Écrits du notaire Tomasino Savere), Zagreb 1951, comme premier livre du recueil »Monumenta historica Ragusina« — rédacteur dr. Grégor Čremošnik; »Kotorski spomenici« (»Monumenta Catharensia«) I-er livre, Zagreb 1951, rédacteur dr. Antun Mayer.

* * *

Aucune publication spécialisée englobant tous les problèmes de notre passé ne paraissant, à l'heure actuelle, sur notre littoral, l'Institut se propose d'y remédier en éditant ses »Annales«.

Celles-ci s'efforceront de grouper tous ceux qui se sont adonnées à l'étude du passé de notre pays et, spécialement à celui du littoral adriatique si riche en matériel historique encore inexploré et pas étudié, sans se borner à une période quelconque ou à des problèmes particuliers.

Nous avons, il est vrai, le »Vjesnik za arheologiju i povijest dalmatinsku« mais cette revue s'occupe exclusivement de l'antiquité et la »Starohrvatska prosvjeta« qui est consacrée principalement à l'archéologie et à l'histoire du moyen-âge commençant.

En dehors de ses »Annales« paraissant régulièrement tous les ans, l'Institut donnera aussi des éditions périodiques consacrées, en premier lieu, à la publication systématique de documents d'archives historiques et de recueils spéciaux dans lesquels figureront les résultats des recherches scientifiques effectuées sur les lieux-mêmes.

Sont sur le point d'être achevés les ouvrages suivants: »Kotorski spomenici«, livres II-e, III-e et IV-e, matériel d'archives, rédacteur dr. A. Mayer; »Lopudski Zbornik« et »Zbornik o Dubrovačkoj Župi«.